

משרד החינוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
בעריכת נחמה ליבוביץ שנת העשרים ושבע

אחרי מות-קדושים (תשכ"ח) הפטרה לפ' קדושים
כמנהג הספרדים יחזקאל כ' א' כ' *

א. שאלת מבנה

המתבונן בחלק הראשון של פרקנו יראה שהוא מתחלק לשלושה בתים: (לאחר דברי המבוא)

- א) פסוקים ה'-ט'
- ב) פסוקים י'-ט"ז
- ג) פסוקים י"ז-כ"ד

1. חסבר מהי החקבלח בין שלשת הבתים האלה?
2. יש לראות בתגובת ה' על התנהגות ישראל עליה בחומרה מביית לבית. חסבר כיצד!
3. מה ראו מסדרי החפטרות לסיים את חפטרתנו בפ' כ' שהוא אמצע ענין ולא סיומו?

ב. שאלת כללית

אא מהו הרעיון המשותף לדברי יחזקאל בפרקנו, להפילות משה אחרי חטא העגל (שם' ל"ב י"א-י"ג) ואחרי חטא המרגלים (במד' י"ד י"ג-י"ט) ולשירת האזינו (דב' ל"ב ט"ו-כ"ז)?

ג. לפסוקים ה'-ו' מקשה אברבנאל

...ויקשה מאד, למח אמר ראשונה "ואשא ידי לזרע בית יעקב" ואמר שנית "ואשא ידי להם", ושלוש לומר 'ביום החוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים', והוא דבור כפול ומכופל ללא צורך, כי היה די באומרו: "ביום בחרי בישראל נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים?"
נסח לישב: קושיתו ולחסביר טעמו של בטוי שבו עתה זה (נשאתי ידי) חמשולש בפסוקים אלה?

ד. ו'. ביום החוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל ארץ אשר תרתי להם מה חסבה בחר הנביא בבטוי "תור" כאן ולא אמר אשר "נחתי" או "אשר נשבעתי לאבותיכם" וכדומה?

- ה. ז'. ואומר אליהם: איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו אני ה' אלוקיכם
- ח'. וימרו בני ולא אבו לשמוע אלי איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עדו...

מכילתא בא פרשה ה'

1. ומפני מה חקדים לקיחתו של משה לשחיטתו ד' ימים? לפי שהיו שטופין בע"ז במצרים, וע"ז שקולה כנגד כל המצוות... אמר להם (שם' י"ב כ"א) "משכו וקחו לכם צאן" - "משכו" ידיתכם מע"ז ("וקחו לכם" - צאן מצוח) והדבקו במצוות.
 - ר'. יהודה בן בתירה אומר: חרי הוא אומר (שם' ו' ט') "ולא שמעו אל משה מקבר רוח ומעבודה קשה" - וכי יש לך אדם שהוא מתבשר בשורה טובה ואינו שמח? - שב' (ירמיהו כ') "יולד לך בן זכר, שמח שמחתו", - רבו מוציאו לחרות ואינו שמח? אם כן - למח נאמר "ולא שמעו אל משה"?
 - אלא שהיה קשה בעיניהם לפרוש מעבודה זרה, שנאמר (יחז' כ') "ואומר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו... הה"ד (שמות ו' י"ג) "וילכו ה' אל משה ואל אהרן ויצומו אל בני ישראל" - צום לפרש מעבודה זרה.
1. מהי הפליאה הגדולה שמעוררים פסוקי יחזקאל הנ"ל, שדברי המכילתא מנסים לישבם?
 2. השוה דברי המכילתא הנ"ל לדברי אבן כספי שהובאו בגליון אחרי-מות. קדושים תשכ"ו (שאלה ד) העוסקים גם הם בפליאה זו. מה ההבדל העקרוני בין דברי המכילתא לדברי אבן כספי שם?
 3. האם הפירוש הניתן במכילתא לשמות ו' ט' הוא פשוטו של מקרא או מדרשו?

